

O Ğ L A K K L A S İ K L E R İ

ALEXANDRE DUMAS
ÜÇ SİLAHŞÖRLER

Türkçesi: Birsel Uzma

I

BABA D'ARTAGNAN'IN ÜÇ HEDİYESİ

1626 yılı Nisan ayının birinci pazartesi günü, *Gülü'n Romanı*'nın yazarının doğduğu Meung kasabası, Huguenotlar* ikinci bir La Rochelle olayı için gelmişçesine bir devrim havasındaydı. Kadınların anacade boyunca var güçleriyle kaçmakta olduğunu gören, kapıların eşliğinde çılgılık atan çocukları işiten birçok kasabalı, zırhlarını aceleyle sırtlarına geçirip, işe yarayacakları pek de kesin olmayan bir alaybozan tüfeği ya da partizanı** kaptığı gibi, önünde an be an kalabalıklaşan ve safları sıklaştıran gürültücü ve meraklı bir grupta Franc-Meunier Hanı'na doğru ilerliyordu.

O zamanlarda böyle panik hareketleri sık yaşanırdı ve çok az gün, şu ya da bu şehir arşivlerine bu tür bir olayın kaydı düşmeden sona ererdi. Senyörler kendi aralarında savaşa tutuşuyordu; kardinal, kral ve senyörlerle savaşıyordu; *L'Espagnol*, senyörler, kardinal ve kralla savaşıyordu. Bu gizli kapaklı ya da aleni savaşlar dışında, bir de hırsızlar, dilenciler, Huguenotlar, ayak takımı ve kodes kaçkınları vardı ki, onlar herkesle savaşıyordu. Kasabalılar hırsızlara, ayak takımı ve kodes kaçkınlarına karşı her daim, senyörler ve Fransız Protestanlarına karşı sık sık, krala karşı zaman zaman silahlanıyordu ama kardinal ve *L'Espagnol*'a karşı asla. Dolayısıyla, edinilmiş bu alışkanlıkların sonucu olarak, 1626 yılı Nisan ayının sözü geçen birinci pazartesi günü,

* Huguenotlar, 1560'lardan itibaren Fransa'da örgütlenen Protestan cemaatidir. Kalvinizme oldukça yakın bir mezheptir. Fransa'da Bartholomeus Gececi ve Protestanlara karşı yürütülen takip kampanyası sonucunda baskı altında tutulan Huguenotlar, Otuz Yıl Savaşları'nda çok önemli rol oynamıştır. Hatta bu nedenle Otuz Yıl Savaşları'na, Huguenot Savaşları da denir.

** Partizan, Avrupa'da 16., 17. ve 18. yüzyıllarda kullanılan bir çeşit silahtır. Genellikle ahşap olan uzun bir shaft üzerine monte edilmiş bir mızrak ucundan oluşmaktadır. Halberd gibi, uzun yıllar tören silahı olarak kullanılmasına rağmen, ateşli silahların ortaya çıkışıyla modası hızla geçmiştir.

gürültüyü işiten ve sarı kırmızı sancağı ya da Dük de Richelieu'nün adamlarını göremeyen kasabalılar aceleyle Franc-Meunier Hanı tarafına seyirttiler.

Buraya geldiklerinde, gürültü patırtının sebebini anlayabildiler.

Bir delikanlı... Birkaç kalem oynatışla da olsa portresini çizeyim: Üzerinde zırlı gömleği ve kalça zırlı bulunmayan, eskiden mavi olan rengi, şarap tortusuyla ilahi göklerin rengi arasında tarifsiz bir ton almış bir yün gömlek giymiş, on sekiz yaşında bir Don Kişot söz konusuydu. Yüzü ince uzun ve esmerdi; elmacık kemikleri, kurnazlığa delalet çıkıktı; fazlasıyla gelişmiş olan çene kasları, başında beresi olmasa bile Gaskonyalı olduğuna işaret ediyordu ve zaten delikanlımız üzerinde tüy bulunan bir bere de takmayı da ihmal etmemişti; zekâyla parıldayan iri gözleri vardı; burnu kemerli olmakla birlikte, ince ve biçimliydi; bedeni bir ergen için fazla gelişmiş, bir yetişkin için fazla çelimsizdi ve yayan olduğunda sahibinin baldırlarını ve atın üzerindeyken de hayvanın diken diken olmuş tüylerini döven, deri kılıfı içindeki uzun kılıcı olmasa, dikkatsiz bir göz onu bir çiftçinin seyahate çıkmış oğlu bile sanabilirdi.

Bu arada bizim delikanlının dikkat çekici bir atı vardı ve bu at, görüldüğünden de özel bir hayvandı: 12 ila 14 yaşlarında, kula donlu, kuyruğunda yelesi bulunmayan ama dizlerindeki kabartıların da eksik olmadığı, yürürken başını dizlerinden aşağıda tuttuğundan, kelepser kayışına gerek bırakmayan bir Béarn katır-ıydı bu; ancak bu hâliyle hâlâ günde sekiz fersah yol gidebiliyordu. Atın iyi özellikleri, tuhaf tüyleri ve eğreti duruşunun ardına maalesef öyle fena gizlenmişti ki, herkesin ata çok önem verdiği bir çağda, sözü geçen atın Beaugency kapısından girişinden daha on beş dakika geçmeden Meung'de yarattığı hayal kırıklığı, süvarinin kulağına kadar ulaşan bir uğultuya neden oldu.

Bu uğultu, ne kadar iyi bir binici olursa olsun, bu tür bir binek hayvanının ona verdiği gülünç görünümün (Don Kişot'un atı Rossinante gibi) farkında olan genç d'Artagnan için de oldukça

can sıkıcıydı. Baba Mösyö d'Artagnan'ın ona verdiği bu hediyeyi kabul ederken canı çok sıkılmıştı. Bu tür bir hayvanın en az yirmi *livre* ettiğini bilmiyor değildi. Hediyeinin yanında edilen sözlerinse paha biçilmez olduğu bir hakikatti.

“Oğlum” demişti Gaskonyalı asilzade, IV. Henri'nin hiçbir zaman kırmayı başaramadığı o saf Béarn şivesiyle, “oğlum, bu at, bundan on üç yıl önce babanızın evinde doğdu ve o zamandan beri de hep orada kaldı, bu da onu sevmek zorunda olduğunuz anlamına gelir. Onu asla satmayın, huzur içinde yaşlanarak ölmesine izin verin ve onunla sefere çıkarsanız, ihtiyar bir hizmetçiye davranır gibi davranın ona. Sarayda” diye devam etti baba Mösyö d'Artagnan, “tabii oraya gitme şerefine nail olursanız, ki bu şeref köklü ailemizin asaleti nedeniyle hakkınızdır, atalarınız tarafından beş yüzyıldan uzun bir zamandır layıkıyla taşınan asilzade kimliğinize yaraşır şekilde davranın; kendinizi ve insanların -insanlarınız derken, akrabalarınızı ve dostlarınızı kastediyorum- korumak için kardinal ve kraldan başka kimseyi zinhar desteklemeyin. Kulaklarınızı iyi açın, cesaretiyle, günümüzde yalnızca kendi cesaretiyle açar bir asilzade kendi yolunu. Kim ki bir saniyeliğine olsun korkuya kapılır, yalnızca bu bir saniye içinde kaybeder kaderin önüne serdiği nimetleri. Siz gençsiniz, iki nedenle cesur olmanız gerekir: Birincisi, bir Gaskonsunuz ve ikincisi de, benim oğlumsunuz. Fırsatlar karşısında tereddüt etmeyin ve macera peşinde koşmaktan kaçınmayın. Kılıç kullanmayı öğrenmenizi sağladım; demir gibi bacaklarınız, çelikten bileğiniz var; her fırsatta dövüşün, düello yasaklanırsa dövüşmek için iki kat cüret gerekse de, dövüşün. Size verecek on beş *ekü* param, atım ve dinlediğiniz bu öğütlerden başka bir şeyim yok oğlum. Anneniz bunlara bir Çingene kadından aldığı ve yürek yarası dışında her türlü yarayı mucizevi bir biçimde iyileştiren bir merhemini tarifini ekleyecektir. Bunları kullanarak mutlu ve uzun bir hayat yaşayın. Söyleyecek son bir sözüm daha var. Bu size vereceğim örnek, benim hikâyem değildir, çünkü ben

hiçbir zaman saraya gitmediğim gibi, gönüllü olarak katıldığım din savaşlarından başka savaş da görmedim. Bir zamanlar komşumuz olan ve çocukluğunda, Tanrı korusun kralımız XIII. Louis ile oyunlar oynama şerefine nail olan Mösyö de Tréville'den söz etmek istiyorum. İkilin oyunları bazen dövüşe varıyor ve kral, bu dövüşlerde her zaman güçlü taraf olmayabiliyormuş. Aldığı darbeler kralın Mösyö de Tréville'e daha çok saygı ve dostluk hissetmesini sağlıyormuş. İleriki zamanlarda, Mösyö de Tréville başkalarıyla da dövüştü. Paris'e yaptığı ilk seyahatte beş düelloya katıldı; merhum kralın ölümünden genç kralın tahta çıkışına kadar, savaşları ve kuşatmaları saymazsak, yedi kez ve yeni kralın tahta çıkışından bugüne kadar belki yüz kez dövüştü! Yine, fermanlara, özel emirlere ve kararnamelere rağmen, işte şu anda silahşörlerin komutanı, yani kralın çok özel muamele ettiği ve pek fazla bir şeyden çekindiği görülmeyen sayın kardinalin bile çekindiği herkes tarafından aşikar Sezar Lejyonu'nun başında bulunuyor. Üstelik Mösyö de Tréville yılda on bin *ekü* kazanıyor, yani çok güçlü bir senyör. O da sizin gibi başladı. Bu mektupla onu görmeye gidin ve onun gibi olabilmek için onu kendinize örnek alın.”

Baba d'Artagnan daha sonra oğluna önceden hazırlamış olduğu bir mektup verdi, kendi kılıcını alıp onun kemerine astı, şefkatle iki yanağından öptü ve hakkını helal ettiğini söyledi.

Delikanlı, babasının odasından çıkınca karşısında, az önce dinlemiş olduğumuz nasihatleri tutarsa oldukça sık kullanmasını gerektirecek meşhur reçeteye birlikte beklemekte olan annesini buldu. Kapının bu tarafında veda, diğer tarafta olduğundan daha uzun ve daha şefkatli geçti; bunun sebebi Mösyö d'Artagnan'ın tek evladı olan oğlunu sevmemesi değil, bir erkek olması ve duygulara teslim olmanın bir erkeğe yakışmayacağını düşünmesiydi; oysa Madam d'Artagnan bir kadın, üstelik de bir anneydi. Anne d'Artagnan çok ağladı ve oğul d'Artagnan da, hakkını teslim etmek gerekirse geleceğin şövalyesi olarak sağlam durmak için

oldukça çaba harcadı ama doğa galip geldi ve bir yarısını güçlük-
le de olsa saklamayı başardıysa da bolca gözyaşı döktü.

Delikanlı, daha önce de belirttiğimiz gibi babasının on beş
ekü, bir at ve Mösyö de Tréville'e yazılmış bir mektuptan ibaret
üç hediyesiyle birlikte aynı gün yola koyuldu; tahmin edileceği
gibi, nasihatler bu hediyelere ek olarak verilmişti.

D'Artagnan, bu tür bir *vade mecum** ile, bir tarihçi olarak gö-
revimiz gereği portresini çizme ihtiyacıyla memnuniyetle kıyasla-
ma yaptığımız üzere, Cervantes'in kahramanının maddi manevi
bir kopyasıydı. Don Kişot yel değirmenlerini devler ve koyunları
da ordular olarak görüyordu; d'Artagnan ise her gülümsemeyi
hakaret ve her bakışı bir tahrik olarak algılıyordu. Bu nedenle
de, Tarbes'ten Meung'a gidene kadar yumruğu hep sıkılı kaldı
ama yine de yumruğunu kimsenin yüzüne indirmede ve kılıcını
da kınından hiç çıkarmadı. Yoldan geçenlerin yüzlerine gülüm-
seme yayılmasına neden olan yalnızca gariban sarı atın görüntüsü
değildi. Atın üzerinde kayda değer boyutlarda bir kılıcın çınlama
sesi işitildiğinden ve bu kılıcı taşımaktan büyük bir gurur duyan
vahşi iki gözü görenler kahkahalarını güçlkle bastırıyor ya da
gülme istekleri ihtiyatın gücünü aşarsa, en azından, Antik maske-
ler gibi yüzlerinin tek tarafıyla gülmeye çalışıyorlardı. Dolayısıyla,
d'Artagnan, o bahtsız Meung şehrine kadar alınganlığına rağmen
ihtişamını ve dokunulmazlığını koruyarak ilerledi.

D'Artagnan, üzengisini tutmak için onu karşılamaya ne hancı
ne uşak, ne de bir seyisin gelmediği Franc-Meunier'nin kapısın-
da atından indiğinde, giriş katındaki yarı aralık bir pencereden,
onu saygıyla dinliyor gibi görünen iki kişiyle konuşan, suratın-
dan düşen bin parça, ince, uzun, yakışıklı bir beyefendi gördü.
D'Artagnan, her zamanki kuşkuculuğuyla, doğal olarak bu ko-
nuşmanın da konusu olduğunu sanarak kulak kabarttı. Bu kez
yarı yarıya yanılmıştı: Söz konusu olan o değil, atıydı. Asilzade

* Cep kılavuzu.

dinleyicilerine hayvanın niteliklerini sayıyor gibi görünüyordu ve daha önce de söylediğim gibi, dinleyicilerin konuşmacıya büyük saygısı varmış gibi görünüyor, ara sıra birer kahkaha patlatmadan edemiyorlardı. Delikanlının asabiyetini ortaya çıkarmak için bir yarım gülümseme bile yeterli olurken, bunca gürültülü kahkahanın onun üzerinde nasıl bir etki yapacağı malumdu.

Bununla birlikte d'Artagnan, öncelikle onunla dalga geçen haddini bilmez adamın dış görünümünü incelemek istedi. Gururlu bakışlarını yabancıнын üzerine dikti ve kırk, kırk beş yaşlarında, koyu renkli delici bakışları, soluk bir teni, oldukça göze batan bir burnu, mükemmelen şekil verilmiş siyah bıyıkları olan bir adam olduğunu tespit etti. Boynuna kadar düğmeli bir ceket giymişti ve aynı renkten bağlarla ona bağlanan bir eflatun *haut-de-chausses**'u vardı. Giysilerinde, gömleğinin dışarı taşan alışıldık kıvrımlı yakası dışında bir süsleme göze çarpmıyordu. Bu kısa pantolon ve ceket, yeni olmalarına rağmen, bir portmantoda uzun zaman beklemiş seyahat giysileri gibi kırış kırıştı. D'Artagnan bütün bu tespitleri, titiz bir gözlemci hızıyla ve gelecekte bu yabancıнын onun hayatında büyük bir etkisi olacağını söyleyen içgüdüsel bir hisle yaptı.

D'Artagnan'ın gözünü eflatun ceketli asilzadenin üzerine diktiği sıralarda, asilzade bu bodur Béarn atı hakkında olabilecek en bilgiç ifade ve mümkün olduğunca fazla saptamayla iki dinleyicisini kahkahalara boğan açıklamalarda bulunuyordu ve kendi yüzüne bile, pek âdeti olmayan belli belirsiz bir gülümseme yayılmıştı. Bu kez hiç şüphe yoktu: D'Artagnan hakikaten hakarete uğramıştı. Buna kani olunca beresini gözlerine kadar indirdi ve seyahat ederken yolları Gaskonya'ya düşen bazı asilzadelerin saray havalarını taklit etmeye çalışarak, bir eli kılıcının kabzasında ve diğer eli kalçasına dayanmış hâlde ilerledi. Ne yazık ki, ilerledikçe öfkesi gözünü iyiden iyiye kör etmiş ve

* XIII. yüzyıl civarında ortaya çıkan, belden dize kadar uzanan, üst giysiyle birleştirilmek için bağlar içeren bir tür kısa pantolon.

meydan okurken kullanmaya hazırlandığı o vakur ve yukarıdan söylev yerini çalgınca hareketlerin eşlik ettiği, kaba bir insanın ağzından dökülecek sözlere bırakmıştı.

“Hey! Kepenlerin arkasına saklanan efendi!” diye bağırdı. “Evet, siz! Neye güldüğünüzü bana da söyleyin de, biraz da birlikte gülelim.”

Asilzade, gözlerini bu tuhaf sözlerin kendisine yöneltilip yöneltilmediğini anlamak için belirli bir zamana ihtiyaç hissetmiş gibi, yavaş yavaş döndürdü atın üzerindeki süvariye, sonra herhangi bir şüphesi kalmayınca, kaşları çatıldı ve uzun bir duraksamadan sonra, tarifi imkânsız bir alaycılık ve küstahlıkla cevap verdi d’Artagnan’a.

“Sizinle konuşmuyordum mösyö!”

“Ama ben sizinle konuşuyorum!” diye haykırdı bu küstahlık, nezaket, terbiye ve horgörü karışımı karşısında çileden çıkan delikanlı.

Yabancı bir an yine o cılız gülümsemesiyle baktı, pencerenin önünden çekilerek, ağır ağır handan dışarı çıktı ve gelip d’Artagnan’ın iki adım ötesine, atının tam karşısına dikildi. Sakin duruşu ve alaycı tavrı, az önce konuşmakta olduğu ama şimdi pencereden bakmaya devam etmekte olan o iki kişinin kahkahalarını iki katına çıkardı.

D’Artagnan, onu menzilinde görünce kılıcını kınından bir karış kadar çekti.

“Bu at tam bir düğün çiçeği ya da en azından gençliğinde öyleymiş” dedi yabancı, başlamış olduğu dikkatli incelemeyi devam ettirip, d’Artagnan’ın öfkesine en ufak bir dikkat gösterir gibi görünmeden penceredekilerle konuşmayı sürdürerek. “Botanikte çok rastlanılan bir renk ama hayvanlarda pek nadir olduğu kesin.”

“Efendisine gülmeye cesaret edemeyen atına güler böyle!” diye haykırdı öfke içinde d’Artagnan.

“Ben çok sık gülmem mösyö” diye cevap verdi yabancı. “Yüz ifademe bakarsanız siz de fark edebilirsiniz ama yine de canım istediği zaman gülebilmeye ayrıcalığını da korumaya özen gösteririm.”

“Bense” diye haykırdı d’Artagnan, “istemediğim zaman, özellikle de gülünen konu ben olduğumda, gülünmesini istemem.”

“Gerçekten mi mösyö?” diye devam etti yabancı öncekinden de sakin. “Eh, peki o zaman! Makul bir düşünce bu!” dedi ve olduğu yerde arkasını dönerek, d’Artagnan’ın gelirken koşumları üzerinde bir atın beklediğini fark ettiği ana kapıdan hana geri girmeye yeltendi.

D’Artagnan, onunla dalga geçme küstahlığını göstermiş bir adamı böyle kolay rahat bırakacak bir karaktere sahip değildi. Kılıcını kınından çıkardı ve bağırarak arkasından koştu.

“Dönün, dönün o zaman alaycı beyefendi, sizi sırtınızdan vurmamak istemem!”

“Beni vurmak mı?” dedi öteki topuklarının üzerinde döndüğü gibi delikanlıya şaşkınlık ve bir o kadar da aşağılamayla bakarak. “Hadi ama azizim, delirmiş olmalısınız!” dedi ve sesini alçaltıp, kendi kendine konuşur gibi devam etti. “Şövalyelerine katmak için dört bir yanda mert delikanlılar arayan majesteleri için ne büyük keşif olurdu! Bunu tanımamış olması çok üzücü!”

Sözünü henüz bitirmişti ki, d’Artagnan’ın öfke dolu kılıç darbesi karşısında hızlı bir hamleyle geriye doğru sıçramasa, son kez şaka yapmış olması muhtemeldi. Yabancı bunun üzerine olayın şaka sınırlarını aştığını fark ederek kılıcını çekti, rakibine bir selam verdikten sonra, ciddiyetle gardını aldı. Fakat aynı anda izleyicileriyle birlikte han sahibi de sopa, kürek ve maşa darbeleriyle d’Artagnan’ın üzerine saldırdı. Bu öylesine hızlı ve öylesine yoğun bir saldırıydı ki, d’Artagnan bu darbe sağanağıyla baş etmek için arkasını döndüğünde, rakibi de aynı kendinden emin tavırlarına geri dönmüş ve aktörü olma konumunu yitirdiği dövüşte izleyici rolüne, şunları mırıldanarak her zamanki tarafsızlığıyla gerçekleştirdiği role geri dönmüştü.

“Gaskonlara ölüm! Turuncu atının üzerine oturtun şunu da defolup gitsin!”

“Seni öldürmeden önce olmaz alçak!” diye bağırıyordu d’Artagnan, onu pelteye çeviren üç düşmanının karşısında bir

adım bile geri çekilmeden, elinden geldiğince karşılık vermeye çalışarak.

“Yine masal anlatıyor” diye homurdandı asilzade. “Şerefim üzerine yemin ederim ki, bu Gaskonların adam olması imkânsız. Peki madem ısrarcı, devam edin o zaman dansınıza. Yorulduğu zaman yeter diyecektir.”

Yabancı karşısındakinin ne türden bir inatçı olduğunu bilmiyordu: D’Artagnan asla aman dileyecek adam değildi. Dolayısıyla, dövüş birkaç dakika daha devam etti; bu arada gücü tükenen d’Artagnan’ın elinden kayıp düşen kılıcı, bir sopa darbesiyle iki parçaya ayrıldı; alnına isabet eden bir başka darbe de, aynı anda kanlar içinde ve neredeyse bilinçsiz olarak yere yığılmasına neden oldu.

İşte o anda dört bir yandan insanlar olay yerine koşmaya başladılar; bunun üzerine hancı bir skandal yaşanmasından endişe ederek, garsonlarının yardımıyla yaralıyı alıp mutfağa taşıdı ve yaralarına az çok tedavi uygulanmasını sağladı.

Asilzadeye gelince, geri dönüp penceredeki yerini almış, orada kalarak canını sıkmaya devam edecek gibi görünen bütün bu kalabalığa bir miktar sabırsızlıkla bakıyordu.

“Eh peki! Bizim kuduruk ne durumda?” diye sordu açılan kapı sesi üzerine dönerek, sağlığını sormak için yanına gelmekte olan hancıya.

“Ekselanslarının sağlığı yerinde mi?” diye sordu hancı.

“Evet, gayet yerinde sevgili hancım ve asıl ben size, bizim delikanlının durumunu sormalıyım.”

“Daha iyi” dedi hancı. “Sadece bayıldı.”

“Hakikaten mi?” diye sordu asilzade.

“Fakat bayılmadan önce, size seslenerek meydan okumak için bütün gücünü topladı.”

“Bu çocuk şeytanın ta kendisi” diye bağırdı yabancı.

“Ah! Hayır ekselansları, şeytan filan değil” diye devam etti sözlerine hancı hafif bir aşağılama gülümsemesiyle. “Zira baygının olduğu süre zarfında ceplerini yokladık azıcık ve yanındaki

pakette bir gömlekten, kesesinde on iki *ekü*'den başka bir şey yok. Fakat bu onun bayılmadan önce, böyle bir olay Paris'te yaşanmış olsa, yaptıklarınıza derhal pişman olacağınızı, olay burada yaşandığına göre, pişmanlığı daha sonra yaşamanız gerekeceğini söylemesine engel olmadı.”

“O hâlde” dedi soğuk soğuk yabancı, “kılık değiştirmiş bir prens değil kendisi.”

“Asilzadem, bunları size, ihtiyaç olması hâlinde gardınızı almanız için söylüyorum” diye devam etti hancı.

“Peki, o öfkeyle kimsenin adını anmadı mı?”

“Evet andı, cebinin üzerine vurarak, ‘koruması altındaki birine yapılan bu hakaret karşısında Mösyö de Tréville ne diyecek göreceğiz’ diyordu.”

“Mösyö de Tréville” dedi yabancı aniden dikkat kesilerek. “Cebinin üzerine vurarak Mösyö de Tréville’in adını andı ha!.. Hadi ama sevgili hancım, bizim delikanlı baygınken, eminim ki, o cepte ne olduğuna bakmayı ihmal etmediniz. Ne vardı?”

“Şövalyelerin komutanı Mösyö de Tréville’e yazılmış bir mektup.”

“Hakikaten mi?”

“Size söyleme şerefine eriştiğim gibi ekselans.”

Kavrayış gücünün fazla olduğu söylenemeyecek olan hancı, bu sözlerinin yabancının yüzünde yarattığı ifadeyi fark edememişti. Dirseğinin ucuyla dayanmayı sürdürdüğü pencere pervazından ayrılan yabancı, endişeyle kaşlarını çattı.

“Lanet olsun!” diye homurdandı dışlarının arasından. “Tréville bana bu Gaskonyalı’yı mı göndermiş! Çok genç fakat bir kılıç, bir kılıçtır, onu tutan el ne kadar genç olursa olsun. İnsanlar bir çocuktan diğerlerinden daha az sakınır; bazen büyük bir hedefe yürümek için küçük bir engeli aşmak yeterli olur.”

Yabancı birkaç dakika kadar düşüncelere daldı.

“Peki hancı” dedi sonra, “beni bu çılgından kurtaramayacak mısınız yani? Vicdanım gereği, onu öldüremem ama yine de”

diye ekledi soğuk ve tehditkâr bir ifadeyle, “yine de beni rahatsız ediyor. Nerede o?”

“Karımın odasında, birinci katta, yaralarına pansuman yapıyor.”

“Kıyafetleri ve çantası da yanında mı? Ceketini çıkarmadı mı?”

“Onların tamamı aşağıda mutfakta, fakat madem sizi rahatsız ediyor bu genç deli...”

“Şüphesiz ediyor. Hanınızda namuslu insanların katlanamayacağı bir skandala neden oluyor. Siz odanıza çıkın, benim hesabımı çıkarın ve uşağıma haber salın.”

“Ne? Mösyö bütün bunları bize mi bırakıyor?”

“Atıma eyer vurulması emrini vermiş olduğuma göre, bence gayet farkındasınız durumun. Emrim yerine getirilmedi mi?”

“Aksine. Ekselanslarının da görebileceği gibi, atınız ana kapının altında, gitmeye hazır durumda bekliyor.”

“Güzel. O hâlde size söylediklerimi yapın.”

“Vay be!” dedi kendi kendine hancı. “Küçücük çocuktan korkmuş olabilir mi?” Yabancı'nın buyurgan bir bakışı düşünmeyi kısa kesmesine neden oldu. Saygıyla selam vererek çıktı.

“Milady'nin bu tuhaf adamı görmemesi lazım” diye devam etti yabancı. “Yakında buradan geçecektir, geç bile kaldı. Ben atıma atlayıp önden gitsem kesinlikle çok daha iyi olacak... Tréville'e yazılmış olan o mektubun içinde ne olduğunu bir bilebilseydim!”

Yabancı daha sonra homurdanmaya devam ederek mutfağa yöneldi.

Bu arada yabancıyı hanından gitmeye zorlayanın bu delikanlının varlığı olduğundan şüphesi olmayan hancı, karısının yanına çıkmış ve d'Artagnan'ın nihayet kendine geldiğini görmüştü. Büyük bir senyörle kavga etmeye kalktığı için polisle başının belaya girebileceğini anlamasını sağlamaya çalıştı, zira hancıya göre yabancı ancak büyük bir senyör olmalıydı; iyi durumda olmamasına rağmen onu ayağa kalkıp, yoluna devam etmeye ikna etti. Dolayısıyla, d'Artagnan üzerinde ceketi olmadan ve başı bezlere sarılıp sarmalanmış, yarı sersem hâlde kalktı ve hancı'nın

da itelemesiyle aşığı inmeye koyuldu. Mutfağı geldiğinde, kendisine hakaret eden adamın, iki koca Normandiya atının koşulduğu koca bir yolcu arabasının basamakları önünde sakın sakın sohbet etmekte olduğunu fark etti.

Başı kapı çerçevesinde görünen muhatabı, yirmi ila yirmi iki yaşlarında bir kadındı. D'Artagnan'ın yüzleri nasıl çabucak inceleyebildiğini daha önce de söylemiştik; dolayısıyla, daha ilk bakışta kadının genç ve güzel olduğunu fark etti. D'Artagnan'ın o güne kadar yaşadığı güney bölgelerine tamamen yabancı olan bu güzellik çarpmıştı onu. Genç kadın soluk tenli bir sarışındı; omuzlarına dökülen bukle bukle uzun saçları, baygın bakan büyük mavi gözleri, pembe dudakları ve abanoz beyazı elleri vardı. Yabancıyla hararetli bir sohbe girişmişti.

“Neyse, sayın kardinalin bana verdiği emir...” diyordu genç kadın.

“Derhal İngiltere'ye geri dönmeniz ve dükün Londra'yı terk etmeye hazırlanıp hazırlanmadığı ya da çoktan terk etmiş olup olmadığı konusunda onu doğrudan bilgilendirmenizi öngörüyor.”

“Peki, ya diğer talimatlarım?” diye sordu güzel yolcu.

“Manş'ın öteki tarafına geçmeden açmamanız gereken bu kutunun içinde.”

“Çok iyi; peki, siz ne yapacaksınız?”

“Ben, Paris'e geri dönüyorum.”

“Bu küstah ufaklığı cezalandırmadan mı?” diye sordu kadın.

Yabancı cevap verecekti ama ağzını açacağı sırada, her şeyi işitmiş olan d'Artagnan kapının eşliğinde belirdi.

“Asıl bu küstah ufaklık cezalandıracak başkalarını” diye bağırdı, “ve umarım bu kez cezalandırması gereken elinden kurtulamayacak ilk seferde olduğu gibi.”

“Kurtulamayacak mı?” diye söze girdi yabancı kaşlarını çatarak.

“Hayır, bir kadının önünde kaçmaya cesaret etmezsiniz sanırım.”

“Düşünün” diye bağırdı Milady asilzadenin elini kılıcına götürdüğünü görünce, “en ufak bir gecikme, her şeyin mahvolmasına neden olabilir.”

“Haklısınız” diye bağırdı asilzade. “En iyisi siz kendi yolunuza gidin, ben de kendiminkine.”

Sonra kadını bir baş işaretiyle selamlayarak, hızla atına doğru ilerledi. Aynı anda arabanın sürücüsü de var gücüyle kamçılardı atlarını. Böylece sohbetin iki tarafı, sokağın iki farklı yönüne doğru dörtlüğe yola çıkmış oldu.

“Hey! Hesabınız” diye haykırdı hancı, yolcusuna olan saygı, hesabını ödemededen uzaklaştığını görünce derin bir hor görüye dönüşerek.

“Öde beyinsiz” diye haykırdı yolcu uşağına dörtlüğe yoluna devam ederek. Uşağı da hancının ayaklarının dibine iki-üç gümüş para fırlatarak, efendisinin ardından dörtlüğe ilerledi.

“Ah alçak! Ah sefil! Ah sahte efendi!” diye bağırdı d’Artagnan uşağın ardından yola koyularak.

Fakat yaralı henüz, bu tür bir sarsıntıyı kaldıramayacak kadar zayıftı. Daha on adım ilerlemişti ki, kulakları çınladı, başı döndü, gözlerinin önünden bir kan bulutu geçti. Sokağın ortasına devrilirken bağırmağa devam ediyordu. “Alçak! Alçak! Alçak!”

“Hakikaten de çok alçak” diye homurdandı hancı d’Artagnan’a yaklaşıp, bu gönül okşayıcı sözle zavallı Gaskonyalı’yı masaldaki balıkçıl kuşunun salyangoza yaptığı gibi rahatlatmaya çalışarak.

“Evet, çok alçak” diye homurdandı d’Artagnan, “ama o, o çok güzel!”

“O kim?” diye sordu hancı.

“Milady” diye geveledi asilzadenin bu ismi mırıldandığını işitmiş olan d’Artagnan ve sonra tekrar bayıldı.

“Olsun” dedi hancı. “İkisini kaçırmış olabilirim ama bu elimde kaldı; en azından birkaç gün yanımdan ayrılamayacağı kesin. On iki *ekü* cepte sayılır.”

On iki *ekü*’nün, d’Artagnan’ın kesesinde kalan tutarın tamamı olduğunu biliyoruz.

Hancı, gördüğümüz üzere, günde bir *ekü*’den on bir gün sürecek bir hastalık süreci hesaplamıştı fakat konuğu hesaba

katmamıştı. D'Artagnan ertesi gün sabahın beşinde kalktı, kendi kendine mutfağa indi, listesi bize kadar ulaşmayan birtakım malzemeler listesi dışında, şarap, yağ, biberiye istedi ve annesinin reçetesiyle çok sayıdaki yarasını sardığı bir merhem hazırladı. Herhangi bir doktor yardımı istemiyor, pansumanlarını kendisi değiştiriyordu. D'Artagnan, şüphesiz Çingene'nin merheminin etkisi ve belki de herhangi bir doktorun işin içine karışmaması sayesinde, aynı akşam ayağa kalktı ve ertesi gün neredeyse tamamen iyileşti.

D'Artagnan kesin bir diyet uyguladığından, tek harcaması olarak biberiye, yağ ve şarabın ve hancının dediğine bakılırsa onun boyutlarında bir hayvandan beklenenin üç katı yem yiyen sarı atın tayın parasını ödeme zamanı geldiğinde, cebinde yıpranmış küçük kadife kesesi ve içindeki on iki *ekü*'den başka bir şey bulamadı; Mösyö de Tréville'e yazılmış mektup ortadan kaybolmuştu.

Delikanlı önce büyük bir sabırla, pantolon ve yelek ceplerini en az yirmi kez tersyüz edip, çantasını defalarca karıştırıp, kesesini bir açıp bir kapayarak mektubu aramaya koyuldu. Mektubu bulamayacağına kani olunca, üçüncü bir öfke krizine kapıldı ve neredeyse yeniden şarap ve aromalı yağ tüketmek zorunda kalacaktı. Delikanlının tepesinin tasının atmak üzere olduğunu ve mektubu bulamazsa işletmesindeki her şeyi kırıp dökeceğini anlayan hancı, çoktan bir kargı kapmış, karısı uzun saplı süpürgesine, garsonları da daha önce kullandıkları sopalara yapışmıştı.

"Tavsiye mektubum!" diye bağıriyordu d'Artagnan. "Tavsiye mektubumu bulun imansızlar, yoksa yelveler kuşları gibi şişle-
rim sizi."

Ne yazık ki, bu delikanlının tehdidini yerine getirmesine bir engel vardı: O da, kendisi tamamen unutmuşsa bile, daha önce de söylediğimiz üzere, kılıcının ilk dövüş sırasında iki parçaya ayrılmış olmasıydı. Dolayısıyla, d'Artagnan kılıcını kınından çekmek istediğinde, elinde yalnızca ve yalnızca, hancının itinayla

kının içine yerleştirdiği, yaklaşık sekiz-on parmak uzunluğunda bir kılıç parçası buldu. Kılıcın kalan kısmını ise aşçı ustalıklarla işlemiş, bir şişe dönüştürmüştü.

Bununla birlikte, hancı yolcunun şikâyetinde tamamen haklı olduğunu söylemeyi akıl etmese, bu hayal kırıklığı da durduramayacaktı muhtemelen bizim ateşli delikanlıyı.

“Peki ama sonuçta” dedi elindeki kargıyı indirerek, “nerede bu mektup?”

“Evet, nerede bu mektup?” diye haykırdı d’Artagnan. “Öncelikle, bu mektubun Mösyö de Tréville’e yazılmış olduğu ve mutlaka bulunması gerektiği konusunda uyarmalıyım sizi; bulunmazsa eğer, o nasıl bulunacağını bilecektir!”

Bu tehdit hancıyı tedirgin etmeyi başardı. Mösyö de Tréville, adı askerler ve hatta burjuvalar tarafından, kraldan ve kardinalden sonra en sık anılan insandı. Bir de Peder Joseph vardı tabii ama tanıyanlar tarafından Kardinal olarak anılan bu akıl hocasının yarattığı terör o kadar büyüktü ki, bu ad hiçbir zaman yüksek sesle telaffuz edilmezdi.

Bunun üzerine kargısını uzağa fırlatıp, karısına süpürgesini ve uşaklarına da sopalarını kaldırmalarını emrettikten sonra, onlara örnek olmak için kaybolan mektubu bizzat aramaya girişti.

“Bu mektup çok mu kıymetliydi?” diye sordu hancı bir süre nafile aramayı sürdürdükten sonra.

“Lanet olsun! Tabii ki çok kıymetliydi” diye haykırdı Gaskonyalı onu saraya götüreceği yolu bu mektup sayesinde bulacağına inançla. “Geleceğim ona bağlıydı.”

“Tasarruf bonoları mı vardı içinde?” diye sordu hancı endişeyle.

“Majestelerinin özel hazine bonoları” diye cevap verdi, bu tavsiye sayesinde kralın hizmetine girmenin hesabını yapan ve biraz abartıya da kaçsa, bu cevapla yalan söylemediğine inanan d’Artagnan.

“Hay lanet!” dedi hancı büyük umutsuzluk içinde.

“Para olsa hiç önemi yoktu” diye devam etti d’Artagnan. “Hiç önemi yoktu ama bu mektup çok önemliydi. Onu kaybedeceğime bin *pistole* kaybetmeye razıyım.”

Yirmi bin *pistole* demek gelmişti içinden ama çocuksu bir utanç duygusuyla kendini tutmuştu.

Hiçbir şey bulamayınca küfrü basan hancının aklına birdenbire bir fikir geliverdi. “Bu mektup aslında kaybolmadı” diye bağırdı.

“Öyle mi?” diye sordu d’Artagnan.

“Hayır, sadece sizden alındı.”

“Alındı mı? Kim tarafından?”

“Dünkü asilzade tarafından. Sizin ceketinizin bulunduğu mutfığa inmişti. Orada yalnızdı. Mektubu çalanın o olduğuna bahse girerim.”

“Öyle mi düşünüyorsunuz?” diye sordu d’Artagnan pek ikna olmamış hâlde. Bu mektubun öneminin kişisel olduğunu gayet iyi bildiğinden, birinin bunu çalmaya kalkışmasına bir anlam veremiyordu. Oradaki uşakların ya da yolcuların bu kâğıdı ele geçirmekle kazanacağı bir şey yoktu.

“Şimdi siz, o haddini bilmez asilzadeden şüphe ettiğinizi söylüyorsunuz yani!” diye devam etti d’Artagnan.

“Emin olduğumu söylüyorum size!” diye devam etti hancı. “Ona siz beyefendinin Mösyö de Tréville’in korumasında olduğunuzu ve hatta bu meşhur asilzadeye verilecek bir mektubunuz bile bulunduğunu anlatınca, mektubun nerede olduğunu sordu bana ve hemen ardından da ceketinizin durduğunu bildiği mutfığa indi.”

“O hâlde hırsızımızı bulduk işte” diye cevap verdi d’Artagnan. “Mösyö de Tréville’e şikâyetle bulunacağım bu konuda ve Mösyö de Tréville de krala bildirecektir.”

Sonra cebinden azametli bir tavırla iki *ekü* çıkarttı ve onu şapkası elinde kapıya kadar geçiren hancıya verdi. Kendisini başka bir kaza bela olmadan Paris’e, Saint-Antoine kapısına

kadar götürecek sarı atına bindi ve şehre vardığında da, babasının nasihatini kulak ardı ederek, d'Artagnan'ın yolun son evresinde onu aşırı zorlaması göz önünde bulundurulduğunda iyi bir fiyat sayılacak üç *ekü*'ye sattı. D'Artagnan'ın atı bıraktığı at tüccarı, yukarıda belirtilen bu fahiş fiyatı atın renginin özgünlüğü nedeniyle verdiği saklamadı.

D'Artagnan küçük paketi koltuğunun altında, Paris'e yayan olarak girdi ve sınırlı kaynaklarına uygun bir kiralık oda bulana kadar dolaştı durdu. Bu oda, Lüksemburg yakınlarında Des Fosseurs Sokağı'nda bir çatı katıydı.

D'Artagnan, ilk kirasını verir vermez dairesinin anahtarını teslim aldı ve günün kalanını annesinin, baba d'Artagnan'ın yepyeni ceketinden söküp gizlice verdiği şeritlerle ceketini ve ayakkabılarını yamayarak geçirdi. Sonra kılıcını tamir ettirmek için Ferraille Rıhtımı'na gitti ve ardından Louvre'a dönüp, karşısına çıkan ilk silahşöre, Mösyö de Tréville'in konağının yerini sordu. Konak, Vieux-Colombier Sokağı'nda, d'Artagnan tarafından kiralanan odanın çok yakınında bulunuyordu. Bu durum ona, seyahatinin başarısı açısından iyi bir işaret gibi göründü.

Bu sırada Meung'deki tavrından tamamen memnun, geçmişle ilgili herhangi bir pişmanlık hissetmeden, bugününe güvenerek ve geleceğine dair umutla dolu bir hâlde yatağına yattı ve mert insanlara yaraşır bir uyku uyudu.

Taşrada âdetten olduğu üzere sabah dokuza kadar süren bu uykudan, babasına göre krallığın üçüncü önemli insanı olan meşhur Mösyö de Tréville'in evine gitmek üzere kalktı.